

НАШИ ВАЗДУХОПЛОВЦИ НА МЕЂУНАРОДНИМ АЕРОМИТИНЗИМА

Овогодишње лето

ваздухопловци ВСЦГ

запамтиће по

међународним

аеромитинзима

СЕЗОНА ЗА ПАМЋЕЊЕ

на којима су учествовали.

Сезона је отворена

у Кечкемету (Мађарска),

а затим су уследиле

приредбе

у Риволту (Италија),

Брну (Чешка) и, на крају,

у Танагри (Грчка).

Велики међународни аеромитинзи, који се по правилу организују на нивоу државе и војске, далеко су од пуке ваљарске атракције и данас углавном имају другачију конотацију. Учесници у таквим манифестацијама већином су професионални припадници ваздухопловних снага земаља које представљају, одабрани да хиљадама посетилаца прикажу своју оспособљеност и летачке вештине. То, међутим, није једини циљ интернационалних аеромитинга. Много битније вредности које се промовишу јесу сарадња, пријатељство и разумевање међу припадницима различитих ваздухопловстава, којима се из године у године намећу нови императиви када је реч о међународним интеграцијама.

На срећу, део овог великог интернационалног „каравана“ од пре неколико година јесу и наши ваздухопловци, који су у свакој прилици на најбољи начин представили своју државу, војску и ваздухопловство.

■ КЕЧКЕМЕТ КАО ПОЧЕТАК

После паузе због санкција и бомбардовања НАТО, 2003. године основан је привремени тим за припрему и организацију наступа наших ваздухопловаца на међународним манифестацијама. Његово језгро сачињавали су припадници Ваздухопловног опитног центра из Батајнице, који је и данас носилац тог задатка.

Премијерни наступ био је у мађарском граду Кечкемету, када је, осим авиона Г-2 и Г-4, први пут и 29 година након првог лета, на једном међународном аеромитингу приказан и ловац бомбардер *орао* (не рачунајући индустријске сајмове). Велико занимање посетилаца за наш авион било је најбоља препорука, те организатори европских аеромитинга у наредним сезонама нису заборавили да нам упуте позив за учешће.

И поред бројних потешкоћа, понајпре оних материјалне природе, Министарство одбране, Генералштаб ВСЦГ и Коман-

„Орао“ пред полетање

да ВС и ПВО обезбедили су потребне услове за учешће наших представника на међународним ваздухопловним смотрима. Круна такве одлуке јесте овогодишња, досада најуспешнија сезона, у којој су наши ваздухопловци наступили на четири велика међународна аеромитинга.

Дакле, први овогодишњи наступ нашег тима, састављеног од припадника Ваздухопловног опитног центра (ВОЦ), био је поново у Мађарској, односно у Кечкемету, 6. и 7. августа. У летачком делу програма наступили су потпуковник Иштван Канас на авиону Г-4 *супергалеб* док је орлом пилотирао мајор Миодраг Ристић. Та два типа авиона била су изложена и у статичком делу манифестације, коју је употпунио ловац МиГ-21 бис са нашим ознакама. Управо он је био и једна од главних атракција изложбе, јер је тај авион први пут представљен страниој публици са нашим националним симболима. Занимање је повећало и сазнање да су наши авиони прелетели у Мађарску у неубичајеној формацији. Наиме, сви авиони, премда припадају различитим категоријама, летели су крило уз крило, и то у изузетно сложеним метеоролошким условима.

Након Кечкемета није било велике паузе. Већ 4. септембра наши ваздухопловци нашли су се у Риволту. У том италијанском градићу, стотинак километара далеко од Венеције, организован је аеромитинг у част 45. годишњице италијанске акрогрупе „Фреће Триколори“. Био је то уједно и највећи овогодишњи скуп војних акрогрупа које су посетиоцима приредиле невиђени спектакл.

Наступи француског „миража“ 2000 на сваком аеромитингу у таква која се не пропушта

Мајор Саша Ристић и капетан прве класе Саша Грубач у друштву наше техничке екипе која је у Танагри опслуживала „супергалеба“

Због предности које су акрогрупе имале у летном делу манифестације, наш Г-4 је овог пута био само експонат статичког дела програма. Ипак, и сам позив за учешће *супергалеба* на јубилеју „Фреће Триколора“, једне од три најбоље светске акрогрупе, био је знак да им је указана част која се не пружа баш свакоме.

■ БРНО ПО ТРЕЋИ ПУТ

Већ следећег викенда уследила је Чешка, град Брно. На традиционалном аеромитингу, који се ове године одржао 12. пут, пилоти и техничари ВОЦ-а учествовали су трећу годину заредом. Наш тим је том приликом прелетео са два орла и два Г-4, уз подршку и једног транспортног авиона АН-26. Као и у Кечкемету, у летачком делу програма наши пилоти наступили су са авионима Г-4 и *орао*. Наступ је био веома запажен, о чему сведочи и награда коју је освојио пилот капетан прве класе Саша Грубач. Награда му је додељена за најбољи соло наступ у категорији пилота из земаља које нису припаднице НАТО. Аеромитинг у Брну био је типичан пример да занимање за манифестације те врсте не јењава, иако се оне одржавају сваке године. Хиљадама људи који су тог викенда одвојили време и новац да би се нашли на аеродрому у Брну, и овог пута била су приређена бројна изненађења. „Специјалитет“ је било летеће командно место, AWACS Е-3А, којим су посетиоци слободно могли да прошетрају. У летачком делу програма бриљирао је „Asas de Portugal“, синхро-пар авиона алфает који припадају

Снимио Александар РАДИЋ

Руски „стрижи“ у налету

Наш „супергалеб“ у друштву холандског F-16

Један од најинтересантнијих авиона у статичком делу изложбе био је пољски Су-22

португалском ваздухопловству. Не тако чести учесници из источних и централноевропских земаља приказали су врхунску и бравурозну технику пилотирања, што је било право освежење за редовне посетиоце приредби у плавим висанама. За разлику од њих, руски стрижи су, изневерили крајње незанимљивим програмом – и групе и њеног солисте.

■ ТАНАГРА – ШЛАГ НА ТОРТУ

„Шлаг на торту“ овогодишње сезоне аеромитинга на којима су учествовали припадници ВОЦ-а био је онај у грчком граду Танагра, педесетак километара северно од Атине. „Арханђел 2005“ био је први међународни аеромитинг икада одржан у Грчкој. Вероватно зато, али делом и због његове ин-

дустијско-комерцијалне позадине, „Арханђел 2005“ је атрактивношћу одскочио од претхоних манифестација.

Грчко ваздухопловство, познато као једно од најјачих у Европи, представља и великог купца војних ваздухоплова, пратеће опреме и наоружања. Стога је „Арханђел 2005“, осим за јавно представљање грчког ратног ваздухопловства (али и армијског и морнаричког ваздухопловства), искоришћен и за промоцију нових ваздухоплова који су на листи жеља грчких војних стручњака. Тако су током викенда пред неколико стотина хиљада посетилаца, који су просто у рекама надирали из правца Атине, своје импресивне програме извели вишенаменски борбени авиони *еурофајтер* и француски *рафал*, а то је уједно била и главна тачка изложбе. На земљи су их пратили јаки маркетиншки тимови, који нису штедели промотивни материјал нити гасили комплексне симулаторе (на радост присутних војних пилота који маштају о *еурофајтеру*). Део колача, очигледно, покушали су да узму и Чеси и Италијани промоцијом својих школских летелица намењених напредној обуци, које су, такође – потребне грчком ваздухопловству. Италијани су представили прототип Аермакија М346, који је (будући да је реч само о прототипу) приказао више него солидан програм.

Грчки домаћини, пак, тежиште демонстрације у ваздуху ставили на помало неуобичајене тачке. Симулирана је блиска ваздушна борба пара *миража 2000* против пара F-16, а потом су проигране и две варијанте напада на аеродром – из бришућег лета и из угла понирања. У симулираном нападу учествовали су авиони F-16, F-4/RF-4 *фантом* и ветеран A-7 *корсер*. Тај део програма јасно је указао на жељу да се домаћој публици демонстрира оспособљеност грчког ваздухопловства, те да оно суверено влада својим ваздушним простором пре него да се доказују индивидуалне вештине пилота или вредности авиона.

И наша екипа имала је запажен наступ. Домаћа публика је са пажњом пратила наступ авиона Г-4, којим је управљао мајор Саша Ристић. Слично је било и на земљи, где су бројни посетиоци са великим занимањем загледали *орла* и његову кабину. И то је била потврда да су на најбољи начин презентовани држава, Војска и Ваздухопловство.

Стога се с правом очекује да се и идуће године смогну снаге и изнађу средства за овакве манифестације, јер је и ово, несумњиво, пут у интеграције којима се на свим пољима тежи. ■

Славиша ВЛАЧИЋ